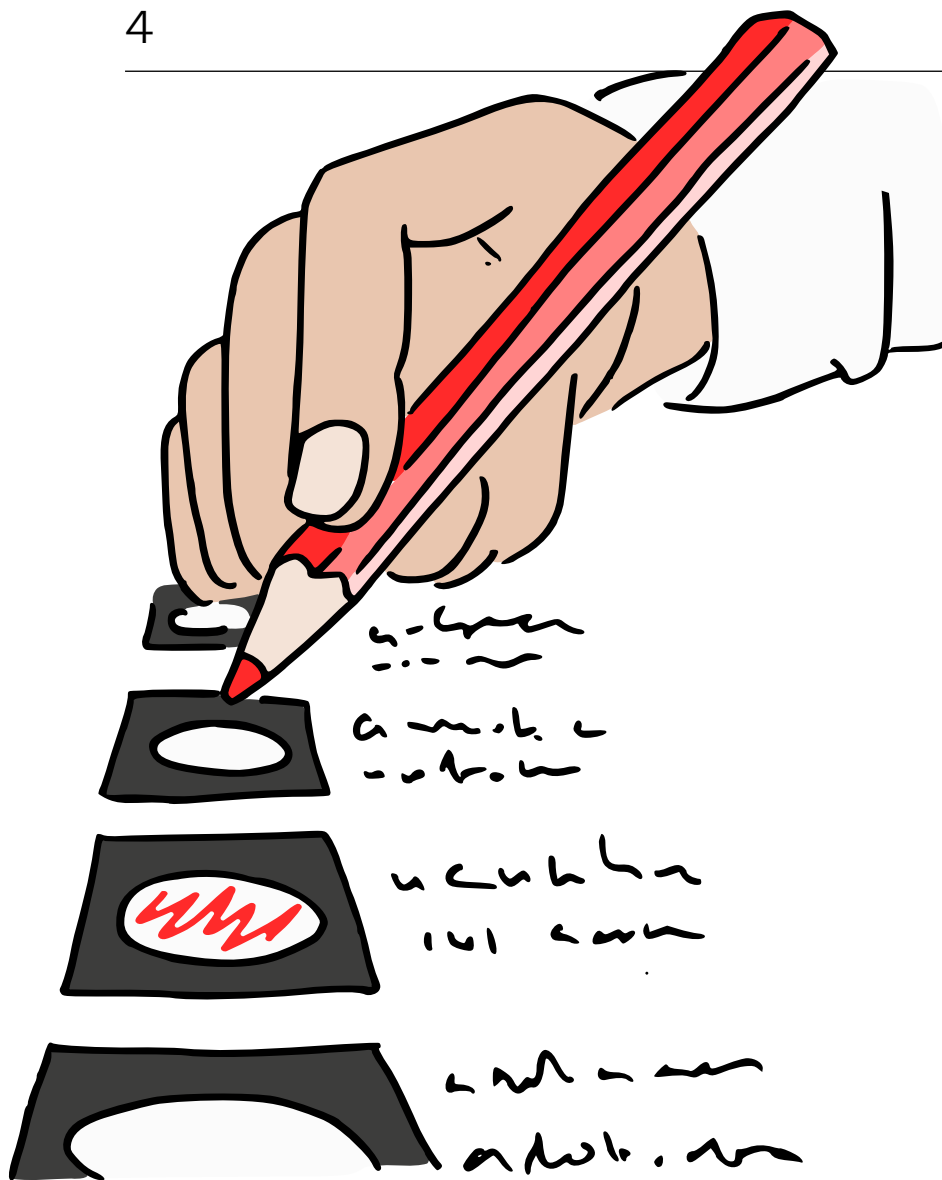

School, buurt en samenleving: wat wil Den Haag?

Door: **Mirte Blok**

De landelijke verkiezingen staan voor de deur. Wat zijn de plannen van de landelijke politieke partijen als het gaat om het basisonderwijs. Een greep uit de programma's.

Dat er iets met het basisonderwijs moet gebeuren, is helder. Het systeem is al meermaals failliet verklaard. Onderwijssocioloog Iliass El Hadioui verwoordt dat elders in dit blad. "Het

onderwijs overbruggt de economische en culturele kloof in de samenleving niet meer." Dat het onderwijs niet meer voldoende verheft en verbindt ligt niet aan de inzet van docenten. Ook al heeft het systeem in het verleden goed gefunctioneerd, het is geen oplossing voor de toekomst.

Focus op onderwijs

Wat dan wel een breed gedragen oplossing voor de toekomst is, is nog zoeken, blijkt na lezen van de

partijprogramma's. Toch zijn er ook veel overeenkomsten. Zo willen de PVV, VVD, CDA en JA21 dat de focus van het onderwijs vooral op de basisvaardigheden komt te liggen, zoals lezen, rekenen, taal en burgerschap. De opvoeding is aan ouders en het lesprogramma neutraal. D66 en GroenLinks-PvdA gaan verder en pleiten voor een "rijkere schooldag" met aandacht voor sport, cultuur en natuur. Minstens drie partijen (VVD, GroenLinks-PvdA en de SP) willen het schoolzwemmen weer invoeren.

Samen naar school

Veel partijen vinden het belangrijk dat kinderen samen naar school gaan. Voor GroenLinks-PvdA, JA21, Volt en de SP onder andere aanleiding om artikel 23 van de grondwet te willen herzien. De PVV en VVD willen geen islamitisch onderwijs. En Volt wil geen religieus onderwijs meer met publiek geld financieren. Allemaal signalen dat veel partijen niet (meer) willen dat het geloof van mensen als ordenend principe voor onderwijs wordt gebruikt.

Passend en regulier

Het begrip 'inclusie' wordt vaak uitgelegd als onderwijs waarbij zoveel mogelijk kinderen naar het reguliere onderwijs gaan. Landelijk is de ambitie vastgelegd om dat in 2035 gerealiseerd te hebben. Het CDA deelt deze ambitie expliciet in haar programma.

Woensdag 29 oktober 2025

Check de verkiezingsprogramma's en vergeet niet te stemmen op woensdag 29 oktober 2025.

Ook GroenLinks-PvdA, D66 en Volt streven naar inclusief onderwijs, al wil GroenLinks-PvdA wel dat het speciaal onderwijs blijft bestaan en er meer ruimte is voor tussenvormen. Voor de VVD en de SP is deze vorm van inclusie niet heilig. Er moet volgens hen ook ruimte zijn voor speciaal onderwijs en onderwijs voor hoogbegaafden als dat voor het kind beter is. Het is nog zoeken wat partijen hierin bindt en wat het ordenend principe voor de toekomst zou kunnen zijn.

Plek in gemeenschap

De programma's geven ook weinig houvast als het gaat om de relatie tussen het onderwijs en de lokale gemeenschap. Een basisschool is, net als een voetbalvereniging en bibliotheek, ook voor hen van betekenis als plek waar ze elkaar ontmoeten en een sociaal netwerk opbouwen. In de programma's weinig of geen houvast hiervoor in termen van bijvoorbeeld bereikbaarheid en afstand tot school of de omvang en schaal van de school, wel iets over kleinere klassen en het afschaffen van de kleinscholentoeslag in steden, maar niets over kleinere scholen zoals Ouders & Onderwijs dat graag ziet.

Aandacht voor docenten

Wel is in bijna alle programma's aandacht voor het lerarentekort. De oplossingen voor dit probleem lopen uiteen. Een aantal partijen pleit voor betere arbeidsvoorwaarden in het onderwijs (VVD, D66, CU). Een aantal zoekt de oplossing vooral in het stimuleren van zij-instroom (Volt, GL-PvdA, CU, CDA). JA21 wil meer investeren in de opleidingen, de VVD ook losse opleidingen voor het jonge kind. GroenLinks-PvdA wil naar een nationale academie voor onderwijs.

Een onderwerp waarin de partijen elkaar volop kunnen vinden is de administratie. De last die dat meebrengt moet omlaag en er moet meer vertrouwen naar de leerkracht. Volt en de SP pleiten ook voor meer onderwijsondersteuners en conciërges.

Betere samenwerking

In de aanloop naar de verkiezingen pleiten de ouders verbonden aan Ouders & Onderwijs voor betere samenwerking tussen het basis-onderwijs en de kinderopvang. De PO-Raad ziet ook graag een nauwere samenwerking tussen scholen, zorg en gemeenten. Die samenwerking kan er op verschillende manieren uit zien.

GroenLinks-PvdA gaat voor "familiescholen", waar intensief wordt samengewerkt met ouders en maatschappelijke organisaties en waar op school gratis schoolmaaltijden worden verstrekt. D66 streeft naar één publieke voorziening voor alle kinderen van 1 tot 15 jaar, waarbij iedere school een schoolbibliotheek heeft. Volt spreekt over ontwikkel- en leefgemeenschappen waar onderwijs, zorg, opvang, cultuur en sport samenkomen. CDA en SP laten weten achter het 'brede schoolconcept' te staan. Hoe dat eruit moet zien is nog de vraag. Hoe dan ook ligt hier de vraag op tafel hoe dat goed en doelmatig te organiseren met al die betrokken partijen.

Andere geldstromen

De ideeën over de bekostiging hangen deels samen met de inhoudelijke ambities van partijen daar waar die verder gaan dan alleen onderwijs. Denk aan gratis kinderopvang en gratis schoolmaaltijden. Ook wordt gesproken over het samenvoegen van budgetten en het afschaffen van de indicatiestelling voor zorg, onderwijs en jeugdhulp. Ook zijn er plannen om de bezuinigingen in het onderwijs terug te draaien, meer rust te brengen in de bekostiging en te voorkomen dat er te veel geld naar de overhead gaat.

Geld voor gebouwen

Anders dan voorgaande jaren is er bij de landelijke politiek aandacht voor de te lage bekostiging van de gebouwen waarin de kinderen les krijgen. Ouders & Onderwijs, Bouwstenen voor Sociaal, de PO-Raad, de VNG en het G40-stedennetwerk hebben hier in de aanloop naar de verkiezingen

aandacht voor gevraagd. De verouderde voorraad gebouwen en het slechte binnenklimaat zijn schadelijk voor de gezondheid van kinderen en docenten, geen fijne werkomgeving en beïnvloeden de leerprestaties negatief. Groenlinks-PvdA, CDA en Volt willen meer investeren in gezonde en duurzame schoolgebouwen. D66 heeft zelfs de ambitie om de grootste vernieuwing in schoolgebouwen op te zetten sinds de wederopbouw. Benieuwd hoe partijen dit samen na de verkiezingen oppakken. Vanuit de uitvoering heeft het netwerk van Bouwstenen voor Sociaal de landelijke politiek hiervoor al een voorstel gedaan; een mooie investering in de economie en de samenleving.

Donderdag 13 november 2025

Kom naar het congres van Bouwstenen voor Sociaal in de Flint in Amersfoort om met scholen, gemeenten, maatschappelijke dienstverleners, adviseurs en bouwers op de verkiezingsuitslag te reflecteren en met elkaar in gesprek te gaan over scholen en schoolgebouwen als belangrijke maatschappelijke voorziening.

Check hier het programma:

